

Guidelines for Promoting Music Education for Secondary School under the Office of Samut Prakan Secondary Education Service Area

Jedsada Boonyapichattigan¹ and Theeraphab Phetmalhkul²

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: Boonyapichattigan@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-5575-8594>

Email: theeraphab@g.swu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2434-3760>

Received 28/06/2024

Revised 02/07/2024

Accepted 30/07/2024

Abstract

Background and Aims: Music education in secondary schools in Thailand at present is linked to the 2008 Basic Education Core Curriculum, in which music is included in the Arts curriculum. Since the study time is determined by the curriculum structure, there is not enough time to fully develop the learners. The conditions and problems of music education are not responsive to the regulations, laws, and policies of the country. In order to promote music education, the Ministry of Education has created a project of music classrooms and manuals as a standard criterion for music education. For these reasons, this research aims to 1) study the conditions and problems of music education in secondary schools under the Office of the Secondary Education Service Area of Samut Prakan, and 2) analyze and propose guidelines for promoting music education for secondary schools under the Office of the Secondary Education Service Area of Samut Prakan.

Methodology: This research is qualitative research. The researcher used in-depth interviews with key informants, namely, school administrators and teachers, totaling 8 people. The researcher used a purposive sampling method. The researcher interviewed the informants until saturated and sufficient data were obtained, constant and certain.

Results: (1) Conditions and problems in music education management in secondary schools are divided into 6 areas as follows: 1) Buildings and facilities 2) Equipment 3) Teachers 4) Students 5) Curriculum 6) Budget. (2) Guidelines for promoting music education management for secondary schools are divided into 5 areas as follows: Buildings and facilities Equipment Teachers Students Curriculum, which should be promoted in all areas of education management so that students can develop to their full potential.

Conclusion: Guidelines for promoting music education for secondary schools under the Office of the Samut Prakan Secondary Education Area found 5 approaches: Buildings: Buildings for music practice Soundproof rooms, air-conditioned rooms, facilities, safety for teachers and students Equipment: Thai and international musical instruments of sufficient quality for students, books, textbooks, and sheet music for students to research and create inspiration Teachers: Teachers who teach in their major subjects, provide self-development training Students: Presentation of

work, promotion of further music education at a higher level Curriculum: Designing a music curriculum separate from art subjects, organizing teaching and learning activities

Keywords: Guidelines for Promoting Educational Management; Music Education Management; Music Classroom

แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ

เจษฎา บุญญาภิชิตกาล¹ และ อีระภาพ เพชรมาลัยกุล²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การจัดการศึกษาด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน มีความยืดหยุ่นอยู่กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยวิชาดนตรีอยู่ในสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้วยเวลาเรียนถูกกำหนดด้วยโครงสร้างของหลักสูตร มีเวลาไม่เพียงพอที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพและปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรีจึงไม่ตอบสนองต่อระเบียบ กฎหมายและนโยบายของประเทศ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรี กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดทำโครงการห้องเรียนดนตรีและคู่มือเพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้วยเหตุผลดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ 2) เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวม 8 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทั้งนี้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและเพียงพอคงที่และแน่นอน

ผลการวิจัย: 1. สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านครุภัณฑ์ 3) ด้านครูผู้สอน 4) ด้านผู้เรียน 5) ด้านหลักสูตร 6) งบประมาณ 2. แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตร ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมการจัดการศึกษาทุกด้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

สรุปผล: แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ พบแนวทาง 5 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ เป็นอาคารปฏิบัติดนตรี มีห้องเก็บเสียง เป็นห้องปรับอากาศ มีเครื่องอำนวยความสะดวก มีความปลอดภัยต่อครูผู้สอนและผู้เรียน ด้านครุภัณฑ์ ได้แก่ มีเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากลที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับผู้เรียน มีการจัดวางหนังสือ ตำรา โน้ตเพลง ไว้ให้นักเรียนได้สืบค้นและสร้างแรงบันดาลใจ ด้านครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนตรงตามวิชาเอก อบรมพัฒนาตนเอง ด้านผู้เรียน ได้แก่ การแสดงผลงาน การส่งเสริมการศึกษาต่อด้านดนตรีในระดับที่สูงขึ้น ด้านหลักสูตร ได้แก่ การออกแบบหลักสูตรรายวิชาดนตรีแยกออกจากรายวิชาศิลปะ การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษา; การจัดการศึกษาด้านดนตรี; ห้องเรียนดนตรี

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสามกำหนดไว้ว่า “การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความ

รับผิดชอบต่อการครอบครัวยุคนั้น สังคม และประเทศชาติ”(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สำหรับในช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ต้องมีการพัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะด้านศิลปะ และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ความถนัดและความสนใจ การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ด้านดนตรี โดยการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้มีความสามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง (ยุทธศาสตร์ (พ.ศ. 2561-2580), 2561) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคหนึ่งกำหนดว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรคสี่การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ในการจัดทำหลักสูตร มาตรา 28 กล่าวว่าหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542)

กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับสวนดุสิตโพลได้ทำการสำรวจสภาพปัญหาอุปสรรคในการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียน/สถานศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในประเทศไทยในปี 2559 พบว่า ร้อยละ 46.06 บอกว่า เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอร้อยละ 23.88 เครื่องดนตรีเก่า/ชำรุด ร้อยละ 16.17 ครูสอนดนตรีมีจำนวนไม่เพียงพอร้อยละ 8.63 ไม่มีห้องเรียนสำหรับเรียนดนตรีโดยเฉพาะ และร้อยละ 3.79 ครูที่สอนไม่ได้จบการศึกษาด้านดนตรี จากการสอบถามว่า สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนดนตรีอย่างไร เด็กและเยาวชน ร้อยละ 76.06 บอกว่ามีครูผู้สอนที่โรงเรียนที่จบหลักสูตรดนตรีโดยตรง ร้อยละ 13.92 มีครูผู้สอนที่โรงเรียนที่ไม่ได้จบหลักสูตรดนตรีโดยตรง และร้อยละ 3.74 มีครูผู้สอนจากที่อื่นมาสอนที่โรงเรียน และได้สอบถามเยาวชนว่า เคยเรียนดนตรี/ดนตรีประเภทใดที่เคยเรียน พบว่า ร้อยละ 26.52 เคยเรียนเครื่องตีคือฉิ่ง ระนาดเอก ฉาบ กลองยาว ระนาดทุ้ม กรับ พวง ร้อยละ 21.10 เรียนเครื่องดนตรีพื้นบ้านไทย ภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคเหนือภาคใต้ร้อยละ 20.94 เคยเรียนเครื่องเป่า และจากการสำรวจความคิดเห็นเยาวชนว่าปัจจุบันโรงเรียน/สถานศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ ได้จัดการเรียนการสอนดนตรีไทยหรือไม่พบ ว่า ร้อยละ 60.75 บอกว่ามีและเปิดสอนนักเรียน/นักศึกษาระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย ประถม และร้อยละ 20.07 ไม่มีทั้งนี้ได้สอบถามความเห็นเยาวชนที่ไม่เคยเล่นดนตรีว่า ถ้ามีโอกาสสนใจจะ

เรียนดนตรี หรือไม่ พบว่าร้อยละ 60.08 สนใจต้องการจะเรียนดนตรี และร้อยละ 39.92 ไม่สนใจ รวมทั้งได้สอบถามว่า การเล่นดนตรีมีคุณค่าหรือมีความสำคัญหรือมีประโยชน์อย่างไร พบว่า ร้อยละ 22.97 บอกว่ารักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทยให้คงอยู่ต่อคนรุ่นหลังและตลอดไป ร้อยละ 21.56 ได้ฝึกสมาธิช่วยให้เป็นคนรอบคอบ ร้อยละ 17.79 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และร้อยละ 15.66 สนุกสนานและผ่อนคลายความเครียด (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนดนตรียังขาดการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรี การจัดให้มีห้องเรียนดนตรีอย่างมีคุณภาพและยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนในปัจจุบันที่ขัดต่อการหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้รับประสบการณ์ด้วยตนเอง การเรียนรู้บางอย่างเกิดขึ้นได้โดยการสังเกตและการเลียนแบบ แต่อย่างไรก็ตามการเรียนรู้เพื่อให้พัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้สูงสุด จะขึ้นอยู่กับรูปแบบของการศึกษา ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการปลดล็อกและตระหนักถึงผู้มีความสามารถทุกประเภทรวมถึง ผู้มีความสามารถทางด้านดนตรี ได้พัฒนาศักยภาพตนเองได้อย่างเป็นระบบ (Hodges, 2005)

โครงการห้องเรียนดนตรี (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านอาคาร สถานที่ จำนวนครูดนตรีและสถานศึกษาที่มีประวัติเคยได้รับรางวัลทางด้านดนตรี ได้เข้าร่วมโครงการห้องเรียนดนตรี การจัดการศึกษาโครงการห้องเรียนดนตรี จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการข้างต้น มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีงบประมาณที่จำกัด การจัดให้อยู่ในรูปแบบโครงการทำให้สามารถบริหารจัดการ วางแผนงาน กระบวนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีแบบแผน และมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 จนถึงปัจจุบันปีการศึกษา 2566 มีโรงเรียนที่อยู่ในโครงการทั้งหมด 18 โรงเรียน การจัดการเรียนการสอนของโครงการห้องเรียนดนตรีเป็นการจัดแบบห้องเรียนพิเศษ ดำเนินการใน 2 รูปแบบ คือห้องเรียนดนตรีไทย และห้องเรียนดนตรีสากล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ อยู่ในเขตพื้นที่ปริมณฑลที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีพื้นที่อยู่เขตเมืองและชนบท มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ที่แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมความเป็นเลิศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมอย่างมีคุณภาพ มีการระบุอยู่ในกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคน ในเป้าประสงค์กลยุทธ์ข้อที่ 4 ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ, 2565) จากการศึกษาค้นคว้าจังหวัดสมุทรปราการ มีโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ อีกทั้งในจังหวัดสมุทรปราการ ยังมีโรงเรียนที่อยู่ในโครงการห้องเรียนดนตรีและยังไม่มีการศึกษาวิจัยถึงสภาพการดำเนินการปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริม การจัดการศึกษาด้านดนตรี

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัย ทำให้เห็นถึงสภาพความสำคัญและปัญหา ซึ่งผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา หากมีการศึกษาสภาพและ

ปัญหาของการจัดการศึกษาด้านดนตรีในปัจจุบันของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการแล้ว ย่อมส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมความสามารถพิเศษและพัฒนาตนเองได้เต็ม ศักยภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังที่จะศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีให้กับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรปราการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

การจัดการศึกษาด้านดนตรี

การจัดการศึกษาด้านดนตรีเกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมครู และการจัดสรร ทรัพยากรอย่างเป็นระบบเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีที่ครอบคลุม โปรแกรม การศึกษาด้านดนตรีที่ได้รับการจัดการอย่างดีจะพิจารณาภูมิหลังทางดนตรีและความสนใจที่หลากหลายของ นักเรียน โดยบูรณาการแนวดนตรีและแนวปฏิบัติต่างๆ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่แบ่งแยก (Abril & Gault, 2008) องค์การที่มีประสิทธิภาพยังรวมถึงการจัดตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางในกลยุทธ์การสอนและวิธีการประเมินที่นักการศึกษาใช้ (National Association for Music Education [NAfME], 2014)

นอกเหนือจากการออกแบบหลักสูตรแล้ว การจัดการศึกษาด้านดนตรียังต้องมีการเตรียมครูและการพัฒนา วิชาชีพอย่างเพียงพออีกด้วย ครูจะต้องมีทั้งทักษะการสอนและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเนื้อหาดนตรีเพื่อให้ สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โอกาสในการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องช่วยให้นักการศึกษาสามารถ ติดตามแนวทางการสอนล่าสุดและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการศึกษาด้านดนตรี (Conway & Hodgman, 2006) สิ่งนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าครูสามารถจัดเตรียมการสอนคุณภาพสูงที่ตรงกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของ นักเรียน

การจัดสรรทรัพยากรถือเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการศึกษาด้านดนตรี โรงเรียนต้องแน่ใจ ว่ามีทรัพยากรที่เพียงพอ รวมถึงเครื่องดนตรี สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนโครงการ การกระจายทรัพยากรเหล่านี้อย่างเท่าเทียมกันถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วม และรับประโยชน์จากการศึกษาด้านดนตรี (Berg & Hall, 2020) นอกจากนี้ ความร่วมมือกับองค์กรชุมชนและ

นักดนตรีท้องถิ่นสามารถปรับปรุงความพร้อมของทรัพยากรและมอบประสบการณ์การเรียนรู้ที่กว้างขึ้นให้กับนักเรียน

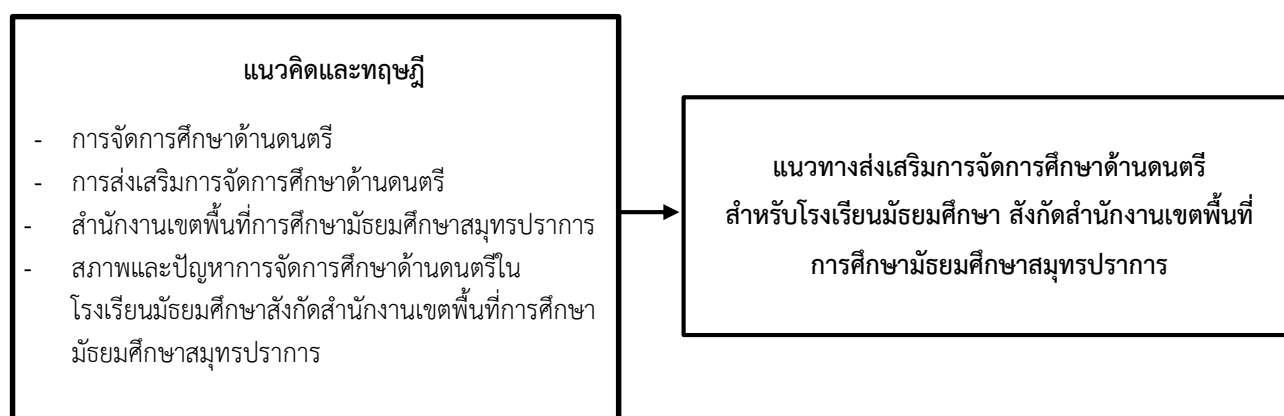
ส่งเสริมการศึกษาด้านดนตรี

การส่งเสริมการศึกษาด้านดนตรีเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนคุณค่าและความสำคัญในภูมิทัศน์การศึกษาโดยรวม การศึกษาด้านดนตรีได้รับการแสดงเพื่อสนับสนุนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาการ และส่งเสริมการเติบโตทางสังคมและอารมณ์ในหมู่นักเรียน (Hallam, 2010) ผู้สนับสนุนการศึกษาด้านดนตรี รวมถึงนักการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารผลประโยชน์เหล่านี้แก่ผู้กำหนดนโยบายและสาธารณชนในวงกว้างเพื่อรับการสนับสนุนและเงินทุนที่จำเป็น

กลยุทธ์การส่งเสริมที่มีประสิทธิผลยังเกี่ยวข้องกับการรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ของสาธารณะที่เน้นถึงความสำเร็จของโปรแกรมการศึกษาด้านดนตรีและผลกระทบต่อนักเรียน การจัดแสดงการแสดงของนักเรียน การจัดกิจกรรมในชุมชน และการใช้แพลตฟอร์มสื่อสามารถเพิ่มการมองเห็นและสร้างความสนใจของสาธารณชนในด้านการศึกษาด้านดนตรี (Schmidt, 2013) ความพยายามเหล่านี้ช่วยสร้างชุมชนผู้สนับสนุนที่เข้มแข็งซึ่งสามารถสนับสนุนการลงทุนด้านการศึกษาด้านดนตรีอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็มีความสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาด้านดนตรี ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย องค์กรดนตรี และสถาบันทางวัฒนธรรมสามารถจัดหาทรัพยากร ความเชี่ยวชาญ และโอกาสเพิ่มเติมสำหรับนักศึกษา ความร่วมมือเหล่านี้ยังสามารถอำนวยความสะดวกในการวิจัยและการรวบรวมข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการศึกษาด้านดนตรีและแจ้งความพยายามในการสนับสนุน (Bates, 2016) ด้วยการส่งเสริมเครือข่ายผู้สนับสนุนและผู้ทำงานร่วมกัน การส่งเสริมการศึกษาด้านดนตรีสามารถบรรลุการเข้าถึงและผลกระทบในวงกว้าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัย รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (Key Informants) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 8 คน ระยะเวลาเก็บข้อมูล เดือนมิถุนายน โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Performance) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยมีคุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยใช้หลักเกณฑ์ คือ มีประสบการณ์การบริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษามาเป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะแผนการเรียนดนตรี

2. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ท่าน โดยใช้หลักเกณฑ์ คือ มีประสบการณ์การบริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษามาเป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะแผนการเรียนทั่วไป

3. ครูผู้สอน จำนวน 3 ท่าน โดยใช้หลักเกณฑ์ คือ เป็นครูผู้สอนในสาระดนตรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะแผนการเรียนดนตรี

4. ครูผู้สอน จำนวน 3 ท่าน โดยใช้หลักเกณฑ์ คือ เป็นครูผู้สอนในสาระดนตรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะแผนการเรียนทั่วไป

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบรายบุคคล ใช้ระยะเวลาต่อคนในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ท่านละประมาณ 1 ชั่วโมง ผ่านทางโปรแกรม ZOOM และโปรแกรมการบันทึกเสียง ทั้งนี้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและเพียงพอคงที่และแน่นอน (Data saturation) ซึ่งไม่ค้นพบข้อมูลใหม่หรือไม่มีข้อสงสัยเกิดขึ้นที่ส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างกรอบแนวคิดและข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิง โดยผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการติดต่อผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจัดทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นการแสดงตัวตนและขออนุญาตก่อนการสัมภาษณ์เสมอ

2.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยได้สนทนาร่วมกันกับผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เชิงลึก และขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องบันทึกภาพในขณะ

สัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้โดยผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ทั้งนี้หากผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาของการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ และดำเนินการวิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีตามโครงการห้องเรียนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ของการสัมภาษณ์เชิงลึก การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

การนำเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญว่าด้วยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปและนำเสนอเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1.1 สภาพการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านอาคารสถานที่

ด้านอาคารสถานที่ สามารถแบ่งได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ลักษณะของที่ตั้งของสถานที่ที่ใช้จัดการศึกษาด้านดนตรี แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ อาคารปฏิบัติการ ห้องดนตรี ห้องเรียนปกติ ลาน/สนาม/พื้นที่โล่ง 2) ลักษณะของห้องดนตรี แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ ห้องทั่วไปและห้องเก็บเสียง 3) การจัดบรรยากาศของห้องดนตรี แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ประเภทห้อง ได้แก่ ห้องงพดลและห้องปรับอากาศ และเครื่องอำนวยความสะดวก ได้แก่ โทรศัพท์ ระบบอินเทอร์เน็ต และเครื่องเสียงพร้อมไมโครโฟน

1.2 สภาพการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านครุภัณฑ์

ด้านครุภัณฑ์ สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) เครื่องดนตรีไทย 2) เครื่องดนตรีสากล ซึ่งทั้ง 2 ประเภท มักมีราคาแพงจึงไม่สามารถจัดซื้อได้ในครั้งละหลาย ๆ ชิ้น โรงเรียนในหลายโรงเรียนไม่มีงบประมาณเพียงพอจึงสามารถซื้อได้เพียงปีการศึกษาละชิ้นสองชิ้นเท่านั้น และเครื่องดนตรีบางประเภทไม่ควรใช้ร่วมกัน เช่น ขลุ่ย รีคอร์ดเดอร์ เป็นต้น

1.3 สภาพการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านครูผู้สอน

ด้านครูผู้สอน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) จำนวนบุคลากร ในสถานศึกษาส่วนใหญ่สัดส่วนไม่สอดคล้องกับจำนวนรายวิชา เนื่องจาก ครูผู้สอนรายวิชาดนตรีนั้น ในการเรียกบรรจุแต่งตั้งในบางครั้ง ไม่สามารถระบุได้ว่า เอกดนตรีที่ได้นั้น จบเอกดนตรีไทย หรือดนตรีสากล ซึ่งอาจไม่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา และบางครั้งครูย้ายหรือเกษียณอายุราชการระหว่างปี ก็เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามสาระ 2) การเชิญวิทยากร เนื่องจาก ในสาระดนตรีนั้น มีเครื่องดนตรีหลายชนิด ซึ่งครูผู้สอนบางครั้งไม่สามารถสอนได้ครบทุกเครื่อง เช่น ครูที่จบเครื่องสาย หากต้องไปสอนเครื่องเป่าพาทย์ ก็ไม่สามารถสอนได้เต็มความสามารถ จึงจำเป็นต้องเชิญวิทยากรจากภายนอกมาสอนให้กับนักเรียน

1.4 สภาพการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ด้านผู้เรียน

ด้านผู้เรียน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การรับเข้า แบ่งได้ 3 ประเภท คือ โควตาความสามารถพิเศษ ในแผนการเรียนปกติ สอบเข้าในแผนการเรียนที่เกี่ยวข้องกับดนตรีโดยตรง และเข้าชุมนุมหรือชมรมของโรงเรียน 2) ผลสัมฤทธิ์และความคาดหวัง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนดนตรีโดยตรง ครูผู้สอนมักคาดหวังที่จะให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และเป็นนักดนตรีมืออาชีพ ส่วนนักเรียนที่เข้าชุมนุมหรือชมรม ครูผู้สอนมักจะหวังเพียงว่านักเรียนจะสามารถร้องเพลงได้ เล่นดนตรีได้ก็เพียงพอ

1.5 สภาพการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) รูปแบบแผนการเรียน ซึ่งจะประกอบไปด้วย แผนการเรียนทั่วไป ซึ่งจะยึดโยงกับหลักสูตรแกนกลาง ของกระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาดนตรีก็จะถูกจัดอยู่ในรายวิชาศิลปะ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 สาระ คือ ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ และรายวิชาเพิ่มเติมที่สามารถจัดการเรียนสอนตามอิสระขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะออกแบบรายวิชา และแผนการเรียนที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการนั้น มีอยู่ 2 แผนการเรียนได้แก่ แผนการเรียนศิลปกรรม และแผนการเรียนห้องเรียนดนตรี แผนการเรียนศิลปกรรม นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ จะถูกจัดอยู่ในห้องเดียวกัน เวลาเรียนวิชาเฉพาะแยกเรียนตามที่ตนเองมีความสามารถ ซึ่งต่างจากแผนการเรียนดนตรี ที่เป็นแผนการเรียนที่เน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีโดยเฉพาะ 2) กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมในหลักสูตร จะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนด และกิจกรรมนอกหลักสูตร ก็จะมีจัดกิจกรรมในรูปแบบของ ชุมนุม ชมรม ค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนที่มีความสนใจ เพื่อการแข่งขัน แสดงในงานกิจกรรมต่าง ๆ และศึกษาต่อ

1.6 สภาพการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณ สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) เงินในสถานศึกษา เป็นเงินที่ได้รับจัดสรรจากผู้บริหารในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา งบประมาณที่ได้รับขึ้นอยู่กับผู้บริหารโดยตรง ซึ่งมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ ได้รับจัดสรรงบประมาณตามโครงการที่ขอ และได้รับจัดสรรในสัดส่วนของกลุ่มสาระที่ต้องจัดสรรเอง 2) เงินองค์กรภายนอก เป็นเงินที่ได้รับจากองค์กรภายนอก โดยการเขียนโครงการเพื่อรับการสนับสนุน บริจาค ออกงานสัมพันธ์ชุมชน ทั้งจากองค์กรปกครองท้องถิ่น บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานราชการอื่น ๆ เป็นต้น

2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

การนำเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญว่าด้วยเรื่องปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปและนำเสนอเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านอาคารสถานที่

ด้านอาคารสถานที่ สามารถแบ่งได้ 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ห้องปฏิบัติการไม่เก็บเสียงตั้งอยู่ในตัวอาคารเรียน ส่งผลให้เวลาเรียนปฏิบัติ เกิดเสียงรบกวนห้องเรียนอื่น ๆ 2) ห้องปฏิบัติการตั้งอยู่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ไกลเกินไป หรือใกล้ห้องเรียนเกิน 3) ห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนต้องไปสอนตามห้องเรียนของนักเรียนซึ่งทำให้นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ควร 4) ห้องปฏิบัติการไม่เอื้ออำนวยต่อ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นห้องพัดลม ซึ่งมีอากาศร้อนทำให้นักเรียนขาดสมาธิส่งผลต่อการฝึกซ้อมและการจัดการเรียนการสอน

2.2 ปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านครุภัณฑ์

ด้านครุภัณฑ์ สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) เครื่องดนตรีไม่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ในสถานศึกษา มักออกแบบให้นักเรียนได้เรียนร้องเพลง และเป่าขลุ่ยที่สามารถจัดกิจกรรมได้ง่ายและขลุ่ยมีราคาไม่แพง 2) เครื่องดนตรีมีราคาแพง เครื่องดนตรีส่วนใหญ่มีราคาแพง จึงทำให้การจัดซื้อหรือแม้แต่ซ่อมบำรุง สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะทยอยซื้อ สะสมปีการศึกษาละชั้นสองชั้น เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ

2.3 ปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านครูผู้สอน

ด้านครูผู้สอน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การจัดตารางสอน ในสถานศึกษาส่วนใหญ่สัดส่วนครูผู้สอนไม่สอดคล้องกับจำนวนรายวิชา จึงทำให้การจัดตารางสอนให้ตรงกับวิชาเอกนั้นเป็นไปได้ยาก และ 2) การจัดสัดส่วนอัตราค่าจ้าง ให้ตรงกับรายวิชานั้น เป็นไปได้ยาก เนื่องจาก ครูผู้สอนรายวิชาดนตรีนั้น ในการเรียกบรรจุแต่งตั้งในบางครั้ง ไม่สามารถระบุได้ว่า เอกดนตรีที่ได้นั้น จบเอกดนตรีไทย หรือดนตรีสากล ซึ่งอาจไม่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา และบางครั้งครูย้ายหรือเกษียณอายุราชการระหว่างปี ก็เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามสาระ

2.4 ปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านผู้เรียน

ด้านผู้เรียน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางดนตรี สถานศึกษาขนาดใหญ่มักมีนักเรียนที่มีความสามารถทางดนตรีมากกว่า โดยที่มีพื้นฐานทางดนตรีแล้วจึงฝึกฝนต่อยอดได้ง่ายกว่านักเรียนที่ไม่มีความสามารถทางดนตรี ส่งผลให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมด้านผู้เรียนมักได้รับรางวัลในการแข่งขันต่าง ๆ 2) ความเหลื่อมล้ำ โรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนที่มีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก

2.5 ปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) เนื้อหาไม่เหมาะสม มีเนื้อหามากเกินไป ทั้งสาระทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามตัวชี้วัดได้ ซึ่งทำให้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติจริง

2.6 ปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณ สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ เนื่องจากเครื่องดนตรีมีราคาสูง 2) สถานศึกษาขนาดใหญ่ งบประมาณก็มีหลายช่องทาง ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนดำเนินกิจกรรมได้ราบรื่น รวมไปถึงถึงด้านการจัดกิจกรรมด้านดนตรี

3. ผลการวิเคราะห์และเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

3.1 แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านอาคารสถานที่

ด้านอาคารสถานที่ สามารถแบ่งได้ 5 ประเด็น ดังนี้ 1) เป็นอาคารปฏิบัติดนตรี เป็นสถานที่ที่ใช้จัดการศึกษาด้านดนตรี ที่มีลักษณะเป็นตัวอาคารที่ใช้จัดการเรียนการสอนดนตรีโดยเฉพาะ โดยตัวอาคารแยกออก

จากห้องเรียนปกติ มีพื้นที่กว้าง เหมาะสมกับการปฏิบัติดนตรี มักจะตั้งอยู่ไกลจากตัวอาคารเรียนปกติ เพื่อไม่ให้เป็นกรรบกวนกับห้องเรียนอื่น ๆ 2) มีห้องเก็บเสียง เป็นห้องที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้มีเสียงรบกวนออกไปข้างนอกหรือเข้ามาให้ห้องซ้อมดนตรี 3) เป็นห้องปรับอากาศ เพิ่มแรงจูงใจในการฝึกซ้อมมากขึ้น 4) มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน 5) มีความปลอดภัยต่อครูผู้สอนและผู้เรียน

3.2 แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านครุภัณฑ์

ด้านครุภัณฑ์ สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) เครื่องดนตรีไทยมีเพียงพอสำหรับผู้เรียน และมีการตรวจสอบคุณภาพอยู่เสมอ 2) เครื่องดนตรีสากลมีเพียงพอต่อผู้เรียน และมีการตรวจสอบคุณภาพอยู่เสมอ 3) หนังสือ ตำรา โน้ตเพลง จัดวางไว้ให้นักเรียนได้สืบค้นและสร้างแรงบันดาลใจ

3.3 แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านครูผู้สอน

ด้านครูผู้สอน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ครูผู้สอนตรงตามเอก เนื่องจาก ครูผู้สอนรายวิชาดนตรีนั้น มีเครื่องมือหลายชนิด ซึ่งในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในปัจจุบันเปิดแยกตามเอก ซึ่งทำให้ครูผู้สอนแต่ละคนมีความถนัดและชำนาญแตกต่างกัน 2) อบรมพัฒนาตนเอง ครูควรเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะการสอนดนตรีให้กับผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3.4 แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านผู้เรียน

ด้านผู้เรียน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การแสดงผลงาน นำนักเรียนออกไปแสดงผลงาน เมื่อนักเรียนมีเวลาที่ได้แสดงความสามารถ นักเรียนก็จะเกิดความภูมิใจในตนเอง และพ่อแม่ผู้ปกครองก็อยากสนับสนุนลูกหลานตนเอง 2) ส่งเสริมในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยการพานักเรียนเข้าร่วมแข่งขันเวทีต่าง ๆ เพื่อเก็บประสบการณ์ เพื่อยื่นแฟ้มสะสมงานเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

3.5 แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ควรแยกสาระดนตรีออกจากทัศนศิลป์และนาฏศิลป์ เนื่องจากธรรมชาติวิชาแล้วผู้สอนคนละคน รายละเอียดการจัดกิจกรรมต่างกัน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ 2) ออกแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมองทั้งสองซีก

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่มีความน่าสนใจและมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งสามารถอภิปรายโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า **สภาพการจัดการศึกษาศึกษาด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา** ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านครุภัณฑ์ 3) ด้านครูผู้สอน 4) ด้านผู้เรียน 5) ด้านหลักสูตร 6) ด้านงบประมาณ พบว่า สภาพการจัดการศึกษาด้านดนตรีด้านดังกล่าวนี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญารัตน์ โพธิ์กาวิ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีพบว่า ในการสภาพการเรียนการสอนวิชาดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในปัจจัยทางการบริหารประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุครุภัณฑ์ 4) ด้านการจัดการและปัจจัยด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอนดนตรี 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านกิจกรรมทางดนตรีควรมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อให้การเรียนการสอนดนตรีเกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด

ปัญหาการจัดการศึกษาด้านดนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ นั้นประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านครุภัณฑ์ 3) ด้านครูผู้สอน 4) ด้านผู้เรียน 5) ด้านหลักสูตร 6) ด้านงบประมาณ ด้านที่มีปัญหามากที่สุดก็คือ ด้านของบุคลากร กล่าวคือ ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะนั้น ประกอบไปด้วย 3 สาขารวิชา ได้แก่ ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ แต่ในการจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นรายวิชาเดียวกัน นั่นก็คือ รายวิชา ศิลปะ ซึ่งใน 3 สาขานั้นต้องอาศัยความชำนาญเชี่ยวชาญของแต่ละศาสตร์ และด้วยเนื้อหาตามหลักสูตรมีค่อนข้างเยอะ จึงเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนทั้งในเรื่องของขาดบุคลากร การจัดสอนไม่ตรงเอก ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนนั้นได้รับความรู้ประสบการณ์ได้ไม่เต็มตามศักยภาพของตน อีกทั้งด้านงบประมาณที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดซื้อเครื่องดนตรี ซ่อมบำรุงจัดจ้างบุคลากรต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ (2561) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางในการจัดการทรัพยากรดนตรีศึกษาในสถานศึกษาของประเทศไทย : มิติการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการเรียนดนตรีในประเทศไทยมี 7 ประเด็น ได้แก่ 1) การขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญ 2) ปัญหาทางหลักสูตรดนตรี 3) ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องดนตรี สภาพของห้องเรียนไม่เหมาะสม 4) ระบบการบริหาร 5) ขาดแคลนงบประมาณ 6) ขาดแคลนกิจกรรมทางด้านดนตรี 7) หัวหน้าสถานศึกษา และครูผู้สอนมีแนวคิดต่างกัน

2. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

ด้านอาคารสถานที่ สามารถแบ่งได้ 5 ประเด็น ดังนี้ 1) เป็นอาคารปฏิบัติดนตรี เป็นสถานที่ที่ใช้จัดการศึกษาด้านดนตรี ที่มีลักษณะเป็นตึกอาคารที่ใช้จัดการเรียนการสอนดนตรีโดยเฉพาะ โดยตัวอาคารแยกออกจากห้องเรียนปกติ มีพื้นที่กว้าง เหมาะสมกับการปฏิบัติดนตรี มักจะตั้งอยู่ไกลจากตัวอาคารเรียนปกติ เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนกับห้องเรียนอื่น ๆ 2) มีห้องเก็บเสียง เป็นห้องที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เสียงรบกวนออกไปข้างนอกหรือเข้ามาให้ห้องซ้อมดนตรี 3) เป็นห้องปรับอากาศ เพิ่มแรงจูงใจในการฝึกซ้อมมากขึ้น 4) มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน 5) มีความปลอดภัยต่อครูผู้สอนและผู้เรียน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) และกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ในการดำเนินการตามโครงการห้องเรียน ด้านอาคารสถานที่ ที่กล่าวว่า อาคารสถานที่ ต้องมีห้องซ้อมรวมวง โดยใช้แบบรูปายการตามมาตรฐาน มีการติดตั้งเครื่องเสียงพร้อมไมโครโฟน มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด มีการติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร มีการติดตั้งกระดานไวท์บอร์ด มีการติดตั้งจอ LCD มีอุปกรณ์เชื่อมต่อสัญญาณภาพและเสียง มีเปียโนไฟฟ้า 1 ตัว มีตู้หรือชั้นวางสำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องดนตรีการจัดบรรยากาศห้องซ้อมรวมวง มีแสงสว่างเพียงพอ มีการตกแต่งที่สวยงามและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีป้ายเตือนเรื่องความปลอดภัย มีอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย มีการใช้และการดูแลรักษาห้อง มีแผน ตารางและระเบียบการใช้ห้อง มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี มีการจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง มีการเก็บรวบรวมผลงานเพื่อการประชาสัมพันธ์ มีห้องซ้อมย่อย มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่แออัด มีการใช้ห้องตามแผน มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัสดี นันทวรรณ

(2557: 46-68) ที่ได้ศึกษาความต้องการอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีของครูโครงการโรงเรียนหลักสูตรการดนตรีกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านห้อง ห้องสำหรับการสอนดนตรีปฏิบัติรายบุคคลและกลุ่ม ห้องฝึกซ้อมดนตรีปฏิบัติเดี่ยว วงดนตรีกลุ่มย่อยและวงใหญ่ ห้องปฏิบัติการสำหรับการฟังดนตรีและชมวีดิทัศน์ ห้องบรรยายวิชาดนตรีและโสตทักษะ ห้องเคียรคูห้องเก็บเครื่องดนตรี อุปกรณ์ โน้ตและสื่อการเรียน ห้องสมุดดนตรี ห้องประชุม สำนักงาน ห้องบันทึกเสียง หอแสดงดนตรี และส่วนประกอบต่าง ๆ ภายในหอแสดงดนตรี 2) ด้านลักษณะทางกายภาพ อาคารเรียนดนตรีมีทัศนียภาพที่ดีและสวยงาม ในส่วนของห้องสำหรับการสอนดนตรีปฏิบัติและห้องฝึกซ้อมดนตรีเป็นห้องเก็บเสียงได้ มีระบบปรับอากาศ มีการวางระบบและติดตั้งอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ ขนาดพื้นที่ห้องมีความเหมาะสมสามารถรองรับจำนวนผู้เรียนและอุปกรณ์ ต่าง ๆ ห้องสมุดมีการแบ่งพื้นที่การใช้งานเป็นสัดส่วน มีการจัดแบ่งพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในหอแสดงดนตรีอย่างเหมาะสม 3) สิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมคือมีพื้นที่สำหรับนักเรียนนั่งพักผ่อน

ด้านครุภัณฑ์ สามารถแบ่งได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) เครื่องดนตรีไทยมีเพียงพอสำหรับผู้เรียน และมีการตรวจสอบคุณภาพอยู่เสมอ 2) เครื่องดนตรีสากลมีเพียงพอต่อผู้เรียน และมีการตรวจสอบคุณภาพอยู่เสมอ 3) หนังสือ ตำรา โน้ตเพลง จัดวางไว้ให้นักเรียนได้สืบค้นและสร้างแรงบันดาลใจ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) และกระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนดนตรีได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน จึงกำหนดให้โรงเรียนในโครงการห้องเรียนดนตรีใช้เครื่องดนตรีตามคุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์พิเศษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์ของโครงการห้องเรียนดนตรี โดยควรมีจำนวนเครื่องดนตรีทั้งที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีของนักเรียนในขั้นต้นให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรักษ์ พุททะศรี (2563) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการบริหารจัดการวงดนตรีไทยเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ คือ 1) การเตรียม คือหลักการและแนวคิด การจัดหาและจัดสรรงบประมาณ การจัดตั้งคณะทำงาน และการจัดสร้างห้องปฏิบัติการดนตรี 2) การสร้างสรรค์ คือการอำนวยความสะดวกในการจัดหาเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและการค้นหาผู้เรียนผู้สอน 3) การทบทวน คือการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความมีคุณภาพและความเพียงพอของเครื่องดนตรี ผลงานเป็นที่ยอมรับ และความสนใจความเอาใจใส่ของผู้เรียนผู้สอน 4) การปรับปรุงคือการจัดการการเรียนการสอน การฝึกซ้อม ผู้ปกครองชุมชนให้การสนับสนุน และชุมชนยอมรับในความรู้ความสามารถของนักเรียน

ด้านครูผู้สอน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ครูผู้สอนตรงตามเอก เนื่องจาก ครูผู้สอนรายวิชาดนตรีนั้น มีเครื่องมือหลายชนิด ซึ่งในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในปัจจุบันเปิดแยกตามเอก ซึ่งทำให้ครูผู้สอนแต่ละคนมีความถนัดและชำนาญแตกต่างกัน 2) อบรมพัฒนาตนเอง ครูควรเข้าอบรมพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะการสอนดนตรีให้กับผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) และกระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า มีการวางแผนอัตรากำลัง มีการจัดทำแบบรายงานการจัดวางแผนอัตรากำลัง บุคลากรมีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามสาขาที่สอน เงินค่าจ้างกับความสอดคล้องของจำนวนบุคลากร มีครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านดนตรีที่เพียงพอกับรายวิชาที่เปิดสอนตามหลักสูตรห้องเรียนดนตรี ครูดนตรีไทย (ปี่พาทย์ เครื่องสายและขับร้อง) ไม่น้อยกว่า 3 คน ครูดนตรีสากล (Woodwind Brass

และ Percussion) ไม่น้อยกว่า 3 คน มีวิทยากร ครูผู้สอนเฉพาะทาง บุคลากรมีคุณวุฒิทางการศึกษาตรงตามสาขาที่สอน มีการพัฒนาบุคลากร มีการประสานกับมหาวิทยาลัยที่อยู่ในพื้นที่ครูภูมิปัญญา วิทยากรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับดนตรีทั้งภาครัฐและเอกชน (มีการจัดทำ MOU) การส่งครูผู้สอนไปอบรมสัมมนา/ศึกษาเพิ่มเติม/ศึกษาดูงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูดนตรีได้เข้าร่วมการอบรมพัฒนาตนเองด้านดนตรีอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง (2559: 112-114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูดนตรีมีความสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางดนตรี โดยเห็นสมควรให้การฝึกอบรมมีระยะเวลาประมาณ 3-4 วัน และควรจัดในช่วงเวลาราชการ (จันทร์-ศุกร์) เพื่อประสิทธิภาพ

ด้านผู้เรียน สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การแสดงผลงาน หรือนักเรียนออกไปแสดงผลงาน เมื่อนักเรียนได้แสดงความสามารถ นักเรียนก็จะเกิดความภูมิใจในตนเอง และพ่อแม่ผู้ปกครองอยากสนับสนุนลูกหลานตนเอง 2) ส่งเสริมในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยการพานักเรียนเข้าร่วมแข่งขันเวทีต่าง ๆ เพื่อเก็บประสบการณ์ เพื่อยื่นแฟ้มสะสมงานเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) และกระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า ด้านการรับสมัครนักเรียน นักเรียนต้องมีความรักและสนใจเรียนดนตรี มีแฟ้มสะสมผลงานรายบุคคล นักเรียนสามารถขับร้องหรือปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย หรือสากล ได้ตามประกาศการรับนักเรียนของแต่ละโรงเรียน นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติการเข้าจังหวะบทเพลงอย่างง่าย ด้านความรู้ทางดนตรี นักเรียนสามารถอ่าน - เขียน โน้ตไทย โน้ตสากลได้ สามารถแสดงดนตรีต่อสาธารณชนได้ และเข้าร่วมการประกวดแข่งขันดนตรีในระดับเขตพื้นที่ระดับภาคระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ สามารถเข้าศึกษาต่อระดับการศึกษาที่สูงขึ้นในสถาบันการศึกษาทางดนตรี

ด้านหลักสูตร สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ควรแยกสาระดนตรีออกจากทัศนศิลป์ และนาฏศิลป์ เนื่องจากธรรมชาติวิชาแล้วผู้สอนคนละคน รายละเอียดการจัดกิจกรรมต่างกัน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ 2) ออกแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมองทั้งสองซีก มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) และกระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำขึ้นให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน โดยนักเรียนจะได้เรียนรายวิชาดนตรีที่มีความเข้มข้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิขณ์เศก ยานเดิม (2560: 3-10) ได้ศึกษาแนวทางการสนับสนุนการเรียนดนตรี ด้านหลักสูตรนั้น มีแนวทางดังนี้ 1) ครูมีเป้าหมายในการสอนร่วมกับผู้เรียนครูต้องมีจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน 2) มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม 3) การใช้บทเพลงนอกบทเรียนที่สอดคล้องกับบทเรียนเพื่อเสริมสร้างความสนใจในการเรียนดนตรี และการผสมผสานเพลงและการเรียนรู้ดนตรีที่ประสิทธิภาพสามารถกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ 4) การสอนให้นักเรียนฝึกซ้อมดนตรีอย่างมีคุณภาพ และการมีการแนะนำและการสอนทฤษฎีและเทคนิคการซ้อมดนตรีให้ถูกต้องช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีกิจกรรมเสริมจากครูและผู้ปกครองครูและผู้ปกครองควรจัดกิจกรรมดนตรีนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วม และกิจกรรมเสริมดนตรีนอกห้องเรียนสามารถสร้างโอกาสให้นักเรียนซ้อมและแสดงทักษะดนตรีของพวกเขาในสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเองและสนุกสนาน

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านอาคารสถานที่นั้น ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชาที่ต้องมีการปฏิบัติดนตรี ถ้าหากตั้งอยู่ในใกล้กับห้องเรียนปกติอาจส่งเสียงรบกวนการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนอื่น ๆ และควรมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม อากาศถ่ายเทและเป็นห้องปรับอากาศเพื่อสร้างบรรยากาศในการพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีให้ผู้เรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ซึ่งผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการวางแผนห้องเรียน วางแผนการดำเนินการก่อสร้างห้องเรียน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานรายวิชาดนตรี

2. แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านครุภัณฑ์นั้น เนื่องจากเครื่องดนตรีทั้งไทยและสากลมีราคาแพง ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารถึงความสำคัญจำเป็น และชี้แจงเหตุและผลของราคาเครื่องดนตรีที่มีราคาแพง และผู้บริหารต้องทำความเข้าใจและให้การสนับสนุนงบประมาณ หรือหาทางระดมทรัพยากรเพื่อให้ได้มาซึ่งครุภัณฑ์ เครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติเครื่องดนตรีจริงทุกคน

3. แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านครูผู้สอนนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อทบทวนความรู้และพัฒนาทักษะนำไปถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน และควรจัดสรรอัตรากำลังให้สอดคล้องกับรายวิชาที่สถานศึกษาเปิดทำการเรียนการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนได้สอนตรงตามวิชาเอกที่จบการศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ตามสาระวิชาซึ่งได้แก่ ดนตรีไทย ดนตรีสากล นาฏศิลป์ และทัศนศิลป์ อีกทั้งควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน

4. แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านผู้เรียนนั้น สถานศึกษาควรเปิดรับสมัครนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาต่อและเป็นการค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อพัฒนาทักษะให้กับนักเรียน อีกทั้งควรสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีที่ช่วยเหลือกิจกรรมกับทางโรงเรียนและออกแสดงผลงานสร้างชื่อเสียงให้กับทางโรงเรียน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการฝึกปฏิบัติดนตรีต่อไป

5. แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรี ด้านหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานระดับนโยบายควรปรับเนื้อหาดนตรีและโครงสร้างหลักสูตรในหลักสูตรแกนกลางให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเวลาเรียนจริง และควรแยกสาระดนตรีออกจากรายวิชาศิลปะ

6. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านดนตรี เนื่องจากงบประมาณมีความสำคัญจำเป็นในการขับเคลื่อนและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านดนตรีได้เต็มตามศักยภาพของตน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). *สภาพปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อดนตรีไทย*. Retrieved from: <https://www.nationtv.tv/main/content/378514874>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). คู่มือการจัดการเรียนการสอนโครงการห้องเรียนดนตรี. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

- ธัญยาภรณ์ โพธิภาวน. (2563). แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 6(1), 26-38.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 116 ตอนที่ 27ก น. 4-8). กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
- ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์. (2561). *การศึกษาสภาพและแนวทางในการจัดการทรัพยากรดนตรีศึกษาในสถานศึกษาของประเทศไทย : มิติการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงวัฒนธรรม. โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2561.*
- ยุทธศาสตร์ (พ.ศ. 2561-2580). (2561). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 135 ตอนที่ 82ก: 36-39). Retrieved from: https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 134 ตอนที่ 40ก: 14). Retrieved from: https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution2/more_news.php?cid=87
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ*. Retrieved from: <https://www.sesaosp.go.th/website/wp-content/uploads/2023/01/แผนพัฒนา-66-70.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *ประชุมปฏิบัติการแนวทางบริหารจัดการโครงการห้องเรียนดนตรี*. Retrieved from: <https://www.obec.go.th/archives/88004>
- สิขณ์เศก ย่านเดิม. (2560). แนวทางการสนับสนุนการเรียนดนตรี. *Fine Arts Journal: Srinakharinwirot University*, 21(1), 2-11. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/jfofa/article/view/92882>
- หัสดี นันทวรรณ. (2557). ความต้องการอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีของครูดนตรีโครงการโรงเรียน หลักสูตรการดนตรีกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 6(1), 46-68. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fakku/article/view/26941>
- อภิรักษ์ พลฤกษ์ศรี (2563). กระบวนการบริหารจัดการวงดนตรีไทยเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 20(2), 16-30. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/eduthu/article/view/241282>
- อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษที่ 21. ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- Abiril, C. R., & Gault, B. M. (2008). The state of music in the elementary school: The principal's perspective. *Journal of Research in Music Education*, 56(1), 68-81. <https://doi.org/10.1177/0022429408323075>
- Bates, V. C. (2016). *Critical social foundations of music education. Oxford University Press.*

- Berg, M. H., & Hall, J. (2020). Equity and access in music education: Historical perspectives and contemporary challenges. *Music Educators Journal*, 106(4), 23-28.
<https://doi.org/10.1177/0027432120913410>
- Conway, C., & Hodgman, T. (2006). Teaching music in higher education. *Oxford University Press*.
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269-289. <https://doi.org/10.1177/0255761410370658>
- Hodges, D.A. (2005). Why study music? [Article]. *International Journal of Music Education*, 23(2), 111-115. <https://doi.org/10.1177/0255761405052403>
- National Association for Music Education. (2014). National standards for music education. Retrieved from <https://nafme.org/my-classroom/standards/>

